

людини та людських популяцій. У таких умовах вивчення стану здоров'я людей з соціально-культурних позицій стає актуальнішим, ніж з позицій біологічних.

Література:

1. Абу Али ибн Сина. Канон лечебной науки / Абу Али ибн Сина. — Ташкент : Фан, 1985. — 768 с.
2. Жуана Ж. Гиппократ / Ж. Жуана. — Ростов-на-Дону : Феникс, 1997. — 480 с.
3. Лисицын Ю. П. Социальная гигиена и организация здравоохранения / Ю. П. Лисицын. — М. : Медицина, 1973. — 455 с.
4. Сорокина Т. С. История медицины / Т. С. Сорокина. — М.: Академия, Academia, 2008. — 560 с.
5. Berryman J. W. Exercise is medicine: a historical perspective / J. W. Berryman // Current sports medicine reports. — 2010. — № 9. — P. 195-201.
6. Carter N. Medicine, sport and the body: a historical perspective / N. Carter. — London: Bloomsbury Academic, 2012. — 304 p.
7. Dhar H. L. Primitive society, health and elderly / H. L. Dhar // Indian journal of medical sciences. — 2000. — № 54 (3). — P. 98-101.
8. Grammaticos C. P. Useful known and unknown views of the father of modern medicine, Hippocrates and his teacher Democritus / Philip C. Grammaticos, Aristidis Diamantis // Hellenic journal of nuclear medicine. — 2008. — № 11 (1). — P. 2-4.
9. Morgan W. E. Hippocrates on ethical practice management // Journal of chiropractic humanities. — 2004. — № 11. — P. 44-48.
10. Yach D. Health and illness: the definition of the World Health Organization // Ethik in der Medizin. — 1998. — № 10 (1). — P. S7-S13.

У статті представлено ретроспективний аналіз становлення системи безпеки життєдіяльності та охорони здоров'я людини з давнього періоду та періоду середньовіччя. За результатами досліджень доведено, що у сучасних умовах стан здоров'я кожної людини, професійної групи тощо визначають не біологічні та природні, а соціальні фактори.

Ключові слова: історичний підхід, історія медицини, охорона здоров'я.

В статті представлені ретроспективний аналіз становлення системи безпеки життєдіяльності людини та охорони здоров'я людини з давнього періоду та періоду середньовіччя. По результатам досліджень доказано, що в сучасних умовах стан здоров'я кожного людини, професійної групи та т.д. визначають не біологічні та природні, а соціальні фактори.

Ключевые слова: исторический подход, история медицины, здравоохранение.

This paper presents a retrospective analysis of a system of safety of life and protection of human health from the ancient period and the Middle Ages. According to the results of research proved that in today's state of health of each individual, professional groups, etc. not determine the biological and environmental and social factors.

Keywords: historical approach, history of medicine, public health.

УДК 378.091.31-025.12

М.Ю. Кадемія, Л.С. Шевченко
м. Вінниця, Україна

ЗАСТОСУВАННЯ КОНТЕКСТНОГО ПІДХОДУ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. Інноваційні процеси в освіті виникали в різні історичні періоди і визначали її розвиток. Аналіз теоретико-експериментальних досліджень показує, що нині у вчителів виникають труднощі в процесі розробки та впровадження інноваційних технологій, виборі найбільш оптимальних педагогічних методів і засобів. Широке поширення інновацій зумовлює зміни в системі підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності. Провідним завданням вищої педагогічної освіти є підготовка вчителя, який володіє розвиненими особистісними та професійними якостями, здатного здійснювати інноваційну педагогічну

діяльність. Розв'язання цієї стратегічної задачі вимагає організації цілеспрямованої підготовки майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності в умовах системи вищої педагогічної освіти, сприяючи їх професійному та особистісному становленню, формуванню інноваційного потенціалу та інноваційної культури.

У зв'язку з цим виникає необхідність пошуку підходів до навчання, що орієнтовані на майбутній зміст професійної діяльності. На наш погляд, цим вимогам повною мірою відповідає контекстний підхід, що забезпечує послідовне, неперервне і систематичне формування готовності майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності.

Аналіз попередніх досліджень учених свідчить, що проблемі підготовки майбутніх учителів присвячені дослідження Р. Гуревича, І. Зязюна, Н. Ничкало, С. Сисоевої та ін.

Окремі питання упровадження й ефективного застосування інноваційних технологій у професійній освіті розкрито в працях В. Бикова, Л. Даниленко, О. Дубинчук, Н. Клокар, І. Козловської, Г. Кедровича, В. Кухаренка, К. Макагон, І. Підласого, Є. Полат, О. Пометун, Л. Пироженко, І. Роберт, Г. Селевко, В. Сластьоніна, П. Стефаненка, Н. Тализіної, С. Трапезникова та інших.

Мета статті. Проаналізувати переваги застосування контекстного підходу в процесі підготовки майбутніх учителів — до інноваційної педагогічної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи формування цілісної, творчої, продуктивно мислячої особистості вчені виділяють нові підходи до організації та здійснення навчального процесу у вищих навчальних закладах (ВНЗ), до технологій навчання. Особлива роль у цьому процесі належить проблемному навчанню, що знаходить своє продовження в організації діяльності студентів у контекстному навчанні.

Концепція контекстного навчання була розроблена А. Вербицьким у 1991 році. Навчальний матеріал подається у вигляді навчальних текстів — знакових систем (звідси «знаково-контекстне» навчання або, спрощено, контекстне навчання) — і, подібно до традиційної освіти, виступає як інформація для засвоєння. Проте, особливість даного навчання в тому, що «засвоєння абстрактних знань, знакових систем начебто накладено на канву майбутньої професійної діяльності, але, навчаючись, вони мають справу не з порціями інформації, а з ситуаціями, в контексті яких закладені і знання, і умови їх застосування» [1, с. 46]. Знання, уміння, навички подаються не як предмет, на який повинна бути спрямована активність студента, а як засіб вирішення задач діяльності фахівця. Таким чином, у контекстному навчанні за допомогою усієї системи форм, методів і засобів навчання (традиційних та нових) послідовно моделюється предметний і соціальний зміст майбутньої професійної діяльності студентів [2, с. 43].

Метою контекстного навчання, як зазначає А. Вербицький, є формування цілісної професійної діяльності майбутніх випускників за напрямом їхньої підготовки та відповідної якості, що задовольняє вимогам сучасного суспільства.

Важливу роль у здійсненні контекстного навчання відіграє використання проблемного викладу навчального матеріалу. Зазначимо, що найбільш масштабна розробка проблемного навчання розпочалася в нашій країні ще в 70-і роки ХХ століття. М. Скаткін, І. Лернер, В. Оконь, Н. Менчинська, Ю. Бабанський, М. Махмутов, А. Хуторської та інші займалися розробкою тих чи інших аспектів проблемного навчання.

Проблеми контекстного навчання досліджували Н. Бакшаєва, Н. Борісова, В. Вербицький, Т. Дубовицька, М. Ільзова, В. Кругліков, О. Ларіонова, І. Марчук та ін.

Розглядаючи контекстне навчання, необхідно виділити різницю між змістом навчання та змістом освіти.

Так, зміст навчання визначається навчальним планом та програмами. Як свідчить наш практичний досвід, при одному і тому самому змісті навчання студенти одержують різний рівень освіти, що залежить від їхніх індивідуальних особливостей, особистості викладача, типу діяльності, рівня активності, матеріально-технічної бази ВНЗ.

Зміст освіти визначає зміст навчання і відображає рівень розвитку особистості, компетенцій, що формуються в процесі навчання.

Мета освіти полягає в формуванні особистісного потенціалу, а професійної освіти — формування цілісної моделі майбутньої професійної діяльності студента.

Основне завдання викладача у ВНЗ полягає не стільки в передаванні інформації, скільки в залученні студентів до розв'язання об'єктивних суперечностей, розвитку наукового знання. Безумовно, це сприяє формуванню мислення студентів, стимулює їхню пізнавальну активність.

У сучасній системі професійної педагогічної освіти в якості пріоритетного напрямку рекомендований компетентнісний підхід до підготовки майбутніх учителів. Контекстне навчання передбачає засвоєння професійних умінь у різних видах діяльності студентів: власне навчальної, квазіпрофесійної, навчально-професійної і власне професійної діяльності, що, в свою чергу, передбачає «занурення в професійну діяльність» через механізми самопрограмування і самореалізації.

Як зазначав А. Вербицький, застосування проблемних методів навчання у вищій школі дозволяє сформулювати не тільки пізнавальні, а й професійні мотиви, інтереси, виховувати системне мислення, створювати цілісне уявлення про професійну діяльність [1, с. 110]. Таким чином, саме проблемна ситуація допомагає активізувати пізнавальну потребу студентів, дати їм необхідну спрямованість і тим самим викликати особистісний інтерес до майбутньої інноваційної педагогічної діяльності. Також необхідно створити внутрішні умови для розвитку творчих і комунікативних здібностей, забезпечити можливість залучення студентів до самостійної пізнавальної діяльності [1, с. 96].

Узагальнюючи ідеї різних авторів [3, с. 140; 4, с.151] щодо розуміння сутності проектної діяльності, можна наголосити, що мета проекту полягає в формуванні високого рівня підготовки студентів за рахунок включення їх у самостійне розв'язання проблем, надання можливості «творити» знання, створювати «освітню продукцію».

Як свідчать дослідження Е. Мітрофанової і Л. Мізінової, які виділяють три види діяльності у змісті проектної роботи, до них належать [6, с. 139-141]:

1. Інформаційно-пошуковий, що припускає індивідуальне (колективне) обговорення та пошук інформації (розробка індивідуальних і колективних завдань, аналіз особистого досвіду студента, визначення ресурсів), тобто занурення в даний вид діяльності.

2. Практико-орієнтований, що включає організацію і здійснення всієї діяльності (вибір шляхів дослідження, самостійна робота студентів, проміжні обговорення досягнутих результатів та їх корекція, оформлення проекту).

3. Творчий, спрямований на презентацію одержаного результату проектної діяльності та його оцінювання (підготовка презентації, захист, активне обговорення кожним учасником проекту та його оцінка).

Реалізація проекту дає можливість студентам діяти самостійно, одержувати результат у відповідності до заздалегідь розробленого задуму, працювати, взаємодіючи один з іншим і у співпраці з викладачем. Створення нових творчих проектів пов'язане з підготовкою презентації та захисту проекту, рефлексії всієї виконаної роботи з погляду на її продуктивність [5, с.150-52].

Формуванню професійно значимих практичних умінь і навичок, актуальних для майбутньої професійної діяльності майбутніх учителів та їх підготовки до майбутньої інноваційної діяльності крім названих методів, сприяє метод кейсів або кейс-стаді.

Кейс-стаді (case-study) — техніка навчання, яка використовує опис реальних економічних, соціальних і бізнес-ситуацій [Вікіпедія]. Студенти повинні проаналізувати ситуацію, розібратися в суті проблеми, запропонувати можливі розв'язки і обрати кращі з них. Кейси базуються на реальному фактичному матеріалі або наближені до реально існуючих ситуацій.

Виокремимо навички, що розвиваються в процесі використання кейс-стаді, до яких належать:

1. Аналітичні — вміння відрізнити дані від інформації, класифікувати, виділяти суттєву та несуттєву інформацію, аналізувати, представляти її.

2. Практичні — використання на практиці академічних теорій, методів і принципів.
3. Творчі — розвиток творчих навичок.
4. Комунікативні — вміння вести дискусію, переконувати оточуючих, використовувати науковий матеріал, кооперуватися в групі, захищати власну точку зору, переконувати опонентів, скласти короткий звіт.
5. Соціальні — оцінка поведінки людей, вміння слухати, підтримувати в дискусії або аргументувати протилежну думку.
6. Самоаналіз — суперечності в дискусії сприяють усвідомленню та аналізу думки інших і своєї власної, що виникають, а також моральні та етичні проблеми, які вимагають формування навичок їх розв'язання.

До найбільш дієвих методів відтворення контексту майбутньої професійної діяльності відносяться методи практичного навчання: аналіз, розв'язання професійних завдань, ситуацій, виконання завдань у процесі педагогічної практики, ділових ігор.

Особливої уваги заслуговують ділові ігри, що в самому широкому сенсі можуть бути визначені як знакова модель професійної діяльності, контекст якої задається знаковими засобами — за допомогою мов моделювання, імітації та зв'язку, включаючи природну мову [3, с. 79].

Зазначимо, що за допомогою ігрових форм навчання (методу аналізу конкретних виробничих ситуацій, розігрування ролей та інших) можна забезпечити розвиток не тільки теоретичного і практичного мислення фахівця, а й необхідних «посадових» якостей особистості — здібностей до управлінської діяльності, прийняття колективних рішень, умінь і навичок, соціальної взаємодії, керівництва і підпорядкування [1, с. 19].

Як зазначає В. Платов, завдання конструктора навчальної ділової гри — не тільки імітувати реальні професійні умови в навчанні, а й забезпечити можливості для відтворення тих суперечностей, з якими стикається фахівець на шляху пізнання та професійної діяльності. Іншими словами, необхідна реалізація принципу проблемності в змісті ділової гри, у підготовці для неї конкретних виробничих ситуацій або завдань [7, с. 8].

А. Вербицький вважає, що участь у діалозі передбачає розумову і мовленнєву активність людини, і лише за цієї умови формується професійне мислення. Відповідно до цього, прийняття в грі ролі сприяє розвитку довільної, свідомої, саморегулюючої поведінки, а в спільній діяльності учасників створюються умови для формування самосвідомості та самоорганізації, професійного та загального розвитку особистості фахівця [1, с. 82-85].

У зв'язку з інтенсивним розвитком інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) й інформаційно-комунікаційний мереж (ІКМ) широкого використання в освітній діяльності набуло використання в навчальному процесі технологія Веб-квест.

Веб-квест (від англ. Web — павутина і quest — пошук) — сторінки на сайтах в мережі Інтернет, що містять гіперпосилання на інші сторінки з певної теми [9, с. 45] або Веб-квест у педагогіці — проблемне завдання з елементами рольової гри, для виконання якої використовуються інформаційні ресурси Інтернету.

Освітні Веб-квести можуть бути автономними або входити до змісту навчальних курсів. На Веб-сторінці з навчального курсу розміщують текст викладача або розробника, який підготував курс. Кожна теза супроводжується посиланнями на статті, ілюстрації та інші матеріали, що розміщені в Інтернеті. Кількість гіперпосилань може бути значною, кожний студент самостійно обирає, які матеріали необхідно відібрати, структурувати та використовувати для розв'язання висунутої педагогами проблеми.

Так, у процесі підготовки майбутніх педагогів з метою формування знань, умінь і навичок спілкування іноземною мовою пропонується виконати наступний Веб-квест: «Lehren heißt lernen». Наведемо для прикладу декілька Веб-сторінок зазначеного Веб-квеста (рис. 1).

Відповідно до поставленої мети та завдань кожний студент або група студентів:

- 1) обирають одну із запропонованих ролей;
- 2) вивчають роль, її завдання;
- 3) складають список інформаційних джерел відповідно до обраної ролі;

- 4) складають персональний план пошуку інформації за обраною темою;
- 5) досліджують інформаційні ресурси відповідно до обраної ролі;
- 6) відбирають артефакти для обраної ролі;
- 7) оформляють звіт у вигляді презентації, публікації, реферату та ін.;
- 8) обговорюють представлені розв'язки до кожної проблеми окремо;
- 9) представляють загальні розв'язки завдання, їхнє обговорення та представлення загального результату;
- 10) оцінюють виконання завдань відповідно до розроблених критеріїв;
- 11) оформлюють висновки.

Warum sind Sie Lehrer geworden?

Lehren heißt lernen

Annotation	Problem	Situation	Prozess	Bewertung	Links	Präsentation	Author
Problem							
 <ol style="list-style-type: none"> 1. Was möchtest du werden, wenn du groß bist? 2. Warum bin ich Lehrer geworden? <p>Links</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. http://my-story.com/story/show/209 2. http://mammamia.twoday.net/stories/wie-ich-lehrerin-gewor 							

Рис. 1. Веб-сторінка «Проблема» Веб-квесту з німецької мови на тему: «Lehren heißt lernen»

Наведемо, наприклад, Веб-сторінку постановки і розв'язання однієї з висунутих проблем у наведеному Веб-квесті (рис. 2, 3).

Warum sind Sie Lehrer geworden?

Lehren heißt lernen

Annotation	Problem	Situation	Prozess	Bewertung	Links	Präsentation	Author
Situation							
 <p>An alle Lehrer Schüler</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Was ist Ihnen aufgefallen im Lehrerberuf? 2. Was machen die Lehrer in der Schule? 3. Was können Lehrer ihre Schüler lehren? 4. Wer ist dein Lehrer? 5. Wer ist dein Lieblingslehrer? 6. Geben Lehrer viele Hausaufgaben auf? 7. Bitten Sie Ihren Lehrer um Rat? 8. Wenn nein, warum fragen Sie Ihren Lehrer um Rat nicht? <p>Links</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. http://www.zum.de/Foren/forenarchiv/98.html 2. http://my-story.com/story/show/209 							

Рис. 2. Веб-сторінка постановки проблеми Веб-квесту «Lehren heißt lernen»

Warum sind Sie Lehrer geworden?

Lehren heißt lernen

Annotation	Problem	Situation	Prozess	Bewertung	Links	Präsentation	Author
Situation							
 <p>An alle Lehrer Studenten</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wie lange müssen Sie Lehrerberuf erlernen? 2. Was studiert man für den Lehrerberuf? 3. Was sollen Lehrer wissen von Lehrerberuf? 4. Können Lehrer eine freundschaftliche Beziehung zu Schülern haben? <p>Links</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. http://www.cct-germany.de/de1/pages/index/133 2. http://www.cct-germany.de/de2/pages/index/34 3. http://tatoeba.org/dej/sentences/show/781801 							

Рис. 3. Веб-сторінка критеріїв оцінювання досягнень студентів

Зручним у виконанні Веб-квеста є зведення всіх Інтернет-джерел в окрему Веб-сторінку, на якій представлені дані двох видів: адреси Інтернет-ресурсів, бібліографічний список традиційних паперових видань, що використовуються в аудиторній та позааудиторній роботі (рис. 4).

Warum sind Sie Lehrer geworden?							
Lehren heißt lernen							
Annotation	Problem	Situation	Prozess	Bewertung	Links	Präsentation	Author
Links							
1.	http://www.karneval-infos.de						
2.	http://alleininger-gogeljodler.de/karnevalverein/alleininger-gogeljodler-start.htm						
3.	http://my-story.com/story/show/209						
4.	http://mammamia.twoday.net/stories/wie-ich-lehrerin-gewor						
5.	http://derstandard.at/1297819598262.Schreibwettbewerb-Wan						
6.	http://derstandard.at/1297819598262.Schreiblist						
7.	http://www.tresselt.de/sonderurland.htm						

Рис. 4. Веб-сторінка Інтернет-джерел до Веб-квесту

Висновок. Аналіз вивчення основних методів контекстного підходу сприяє формуванню готовності майбутні учителів до інноваційної діяльності, розширює їхні можливості та навички комунікативного спілкування і взаємодії, самостійної роботи, роботи в колективі і відповідальності за прийняті рішення.

Відповідно до технології контекстного навчання, модель діяльності фахівця одержує відображення в діяльнісній моделі його підготовки. Проектування предметного змісту дій студента відбувається за допомогою системи навчальних проблемних ситуацій і завдань, поступово наближаючи студента до професійного прототипу, заданого в моделі фахівця.

Тому особливого значення набуває проблема формування творчої, продуктивної діяльності студентів. Впровадження в навчальний процес контекстного підходу, проблемних методів у ВНЗ дозволяє інтегрувати різні види діяльності студентів і сприяти підготовці конкурентоздатного фахівця.

Література:

1. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход : методическое пособие / А. А. Вербицкий. — М. : Высшая школа, 1991. — 207 с.
2. Вербицкий А. А. Инварианты профессионализма: проблемы формирования : монография / А. А. Вербицкий, М. Д. Ильязов. — М. : Логос, 2011. — 288 с.
3. Глухов В. В. Ситуационный анализ (деловые игры для менеджмента) / Глухов В. В., Кобышев А. Н., Козлов А. В. — СПб. : Специальная Литература, 1999. — 223 с.
4. Кудрявцев Т. В. Проблемное обучение - понятие и содержание. Итоги дискуссии и пути дальнейшей работы / Т. В. Кудрявцев // Вестник высшей школы. — 1984. — № 4. — С. 27-33.
5. Лапердина М. Г. Возникновение и формирование метода проектов как эффективного метода обучения / М. Г. Лапердина. — 2006. — № 1-2 (20-21). — Барнаул. — С. 149-152.
6. Митрофанова Е. А. Различные подходы к организации проектной деятельности в продуктивном обучении / Митрофанова Е. А., Мизинова Л. В. — М. : Экшн, 2005. — Вып. 5. — С. 139-142.
7. Платов В. Я. Деловые игры: разработка, организация, проведение / Платов В. Я. — Москва : ИПО Профиздат, 1991. — 187 с.

У статті розглянуті умови формування професійно-значимих умінь і навичок майбутніх фахівців під час навчання у ВНЗ на основі використання сучасних педагогічних технологій, що орієнтовані на майбутню професійну діяльність.

Ключові слова: Веб-квест, кейс-стаді, контекстне навчання, проблемне навчання, проектні технології навчання.

В статье рассматриваются условия формирования профессионально значимых умений и навыков будущих специалистов во время обучения в ВУЗе на основе использования современных педагогических технологий, которые ориентированы на будущую профессиональную деятельность.

Ключевые слова: Веб-квест, кейс-стади, контекстное обучение, проблемное обучение, проектные технологии обучения.